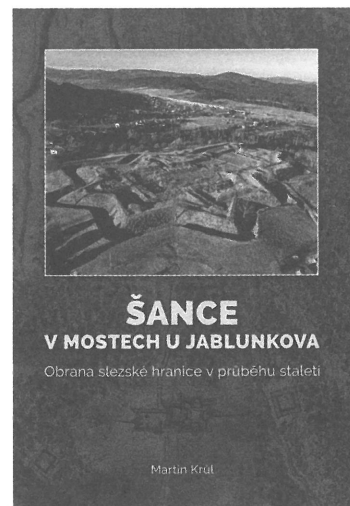

KRŮL, Martin: *Šance v Mostech u Jablunkova. Obrana slezské hranice v průběhu staletí.* Český Těšín: Muzeum Těšínska, 2021, 139 s.

Díky vizuálně atraktivní publikaci z pera předního znalce raně novověkých fortifikačních systémů slezsko-uherské hranice a historika činného v Muzeu Těšínska Martina Krůla se čtenáři mají příležitost zevrubně obeznámit s fenoménem Jablunkovských šancí, tedy pevnostních staveb budovaných a užívaných především v rozmezí 16. až 18. století k obraně Jablunkovského průsmyku. Jak dokládají nálezy římských mincí, oblast byla tranzitně významná již ve starověku. Komunikace vedoucí ze západu dále jihovýchodním směrem zde překračovala horský masiv Beskyd také ve středověkém období, během kterého můžeme předpokládat rovněž výstavbu prvotních opevnění. Pro region strategicky prvořadým místem se však průsmyk pojící knížectví Těšínské, resp. Slezsko s Horními Uhrami (část dnešní Slovenské republiky) stal teprve v souvislosti s mocenskou expanzí Osmanské říše. V terénu dodnes jasně zřetelný útvar tzv. Velké šance byl pak vystavěn v souvislosti s boji třicetileté války. Později, v 18. století, se prvořadou hrozbou pro habsburské soustátí stalo tentokrát ze severu sousedící Pruské království. Autor v obrazově bohatě vybavené publikaci zasazuje proměny jablunkovského opevnění do odpovídajícího historického kontextu souvisejícího zejména s politickými a vojenskými dějinami, neopomíná však ani sociální dějiny a každodenní život na šancích sloužících vojenským posádkám. Líčení osudu pevnosti uzavírá kapitola o úpadku vojenského významu pevnosti po napoleonských válkách a její proměně v oblíbenou výletní lokalitu v závěru 19. a na počátku 20. století. Chvályhodné je rovněž zařazení oddílu věnovaného současnému stavu a památkové péči o z části dochovanou pevnostní stavbu. Vzhledem k popularizačnímu charakteru publikace potěší drobnější podkapitoly širě osvětlující pojmy či fenomény

zmíněné v hlavním textu. Vlastivědné zaměření publikace podtrhuje také úvodní kapitola Nely Kotáskové, mapující oblast Jablunkovského průsmyku rovněž z přírodovědného hlediska. Širší čtenářská obec jistě rovněž ocení jak přehledný slovník odborných pojmů a výrazů, tak závěrečnou časovou osu se zaznamenáním klíčových událostí ve světě, na Těšínsku a konečně též na samotné hraniční pevnosti. Zájemci o bližší poznání pevnostního systému přímo v terénu jistě rádi využijí také doprovodnou mapku s vyznačením dalších dochovaných či dnes jen z archivních pramenů známých hraničních pevností na slezsko-uherské hranici, kterou doplňuje fotodokumentace a krátký popis těch nejvýznamnějších. Závěr publikace tedy jako by čtenáře vyzýval k opuštění pohodlí vlastního domova a osobní návštěvě těchto jedinečných fortifikačních památek. Ti, kteří se rozhodnou podniknout výlet do východního koutu českého Slezska na Velkou šanci u Jablunkova, jistě ocení teprve nedávno zbudované návštěvnické centrum, které skýtá kromě nezbytného zázemí a informačního servisu také možnost využití bohatého doprovodného programu. Počet zainteresovaných návštěvníků bude jistě stoupat také díky této zdařilé publikaci z produkce Muzea Těšínska. Vzhledem ke skutečnosti, že kniha byla vydána i v polské jazykové mutaci, můžeme očekávat rovněž jejich příjezd ze zahraničí.

PhDr. Ondřej Haničák

HOCHÉL, Marian – HANIČÁK, Ondřej – ROŠOVÁ, Romana – ŠÍL, Jiří a kol.: *Opavský kongres 1820. Křížovatka evropské diplomacie.* Opava: Statutární město Opava, 2020, 264 s.

Opavský kongres – málokterý historický fenomén v dějinách města Opavy lépe zapadá do rozdílnosti a zároveň vzájemného propojení dvojice pojmů, jež definují téma letošního dvojčísla Vlastivědných listů Slezska, totiž „centrum a periferie“. Vrcholné jednání představitelů pěti evropských mocností (Rakousko, Prusko, Rusko, Francie, Velká Británie) v poslední třetině roku 1820 představuje okamžik, kdy se tehdy provinční Opava, která svůj někdejší význam již ztratila a budoucí rozkvet teprve vyhlížela, ocitla v centru politické i společenské pozornosti Starého kontinentu. Stala se dějištěm jednání reagujících na revoluční vývoj na Sicílii a v Neapolsku, kde byl král donucen obnovit ústavu. Zájem na udržení statu quo a potlačení jakýchkoliv revolučních snah v Evropě měly především absolutistické monarchie, z nichž hlavní role během dvou měsíců kongresových rokovaní patřily představitelům „domácího“ Rakous-

